POSTKLASIKINĖS EDUKOLOGIJOS MODELIAVIMAS:

EDUKOLOGINIŲ SISTEMŲ TEORINĖ IR EMPIRINĖ ANALIZĖ

TOMAS LAGŪNAVIČIUS

Postklasikinės edukologijos modeliavimas: edukologinių sistemų teorinė ir empirinė analizė

Knygos autorius Tomas Lagūnavičius
ISBN 978-609-8349-43-6
2026

Turinys

Įvadas 8
1 SKYRIUS.
TYRIMO METODOLOGINIAI PAGRINDAI IR STRUKTŪRA
1.1.Problemos formulavimas 9
1.2.Tyrimo objektas ir dalykas 10
1.3.Tyrimo tikslas 11
1.4. Tyrimo uždaviniai 12
1.5. Tyrimo metodologija 13
1.6. Mokslinis naujumas 14
1.7. Praktinė reikšmė 15
1.8. Monografijos struktūra 16
2 SKYRIUS.
ŠIUOLAIKINIŲ EDUKOLOGIJOS PARADIGMŲ TEORINĖ ANALIZĖ
2.1. Paradigmos samprata edukologijoje 17
2.2. Klasikinė transmisinė paradigma ir jos ribotumai 18
2.3. Konstruktyvistinė paradigma 19
2.4. Humanistinė edukologijos paradigma 20
2.5. Neurokognityvinė paradigma edukacijoje 21
2.6. Refleksyvioji ir transformacinė paradigma 22
2.7. Individualizacijos paradigma 23
2.8. Sąmoningumo (mindfulness) paradigma edukacijoje 24
2.9. Paradigmų integracijos problema 25
2.10. Skyriaus apibendrinimas 26
3 SKYRIUS.
TYRIMO METODOLOGIJOS IŠPLĖSTINĖ ANALIZĖ
3.1. Metodologinės prieigos aktualumas postklasikinėje edukologijoje 27
3.2. Tyrimo filosofinės prielaidos
3.2.1. Kritinis realizmas 28
3.2.2. Pragmatinė metodologija 29
3.3. Tyrimo dizaino modeliavimas
3.3.1. Kvazieksperimentinis modelis 30
3.3.2. Longitudinis tyrimas 31
3.3.3. Kokybinio tyrimo komponentas 32
3.4. Tyrimo kintamųjų operacionalizavimas 33
3.5. Duomenų rinkimo instrumentai 34

3.6. Duomenų analizės strategija 35
3.7. Metodologinių prieigų kritika 36
3.8. Etiniai tyrimo aspektai 37
3.9. Skyriaus apibendrinimas 38
4 SKYRIUS.
POSTNEUROEDUKOLOGIJOS TEORINIS MODELIS
4.1. Postneuroedukologijos samprata 39
4.2. Neuropsichologiniai postneuroedukologijos pagrindai
4.2.1. Neuroplastika kaip mokymosi ontologinis pagrindas 40
4.2.2. Dėmesio architektūra 41
4.2.3. Emocijų ir pažinimo sąveika 42
4.3. Mokymosi architektūros modelis 43
4.4. Postneuroedukologinio mokymosi algoritmo principai 44
4.5. Sisteminė postneuroedukologijos schema 45
4.6. Postneuroedukologijos teorinio modelio ribotumai 46
4.7. Skyriaus apibendrinimas 47
5 SKYRIUS.
METAEDUKOLOGIJOS STRUKTŪRINĖ ANALIZĖ
5.1. Metaedukologijos samprata ir teorinis statusas 48
5.2. Sistemų teorijos taikymas metaedukologijoje
5.2.1. Edukacinė sistema kaip atvira sistema 49
5.2.2. Struktūros ir funkcijos santykis 50
5.3. Ugdymo dizaino modeliai metaedukologijoje
5.3.1. Konstrukcinis dizaino modelis 51
5.3.2. Adaptacinis dizaino modelis 52
5.3.3. Transformacinis dizaino modelis 53
5.4. Refleksyviosios pedagogikos architektūra 54
5.5. Metaedukologijos struktūrinė schema 55
5.6. Metaedukologijos taikymo ribotumai 56
5.7. Skyriaus apibendrinimas 57
6 SKYRIUS.
VIENO ŽMOGAUS PILNOS KONCENTRACIJOS MOKYMOSI SISTEMOS TEORINĖ ANALIZĖ
6.1. Sistemos samprata ir teorinis kontekstas 58
6.2. Kognityvinio krūvio teorija kaip teorinis pagrindas
6.2.1. Kognityvinio krūvio struktūra 59
6.2.2. Schema formavimo mechanizmai 60
6.3. Dėmesio ciklų teorija
6.3.1. Fokusinės koncentracijos fazė 61
6.3.2. Difuzinės integracijos fazė 62

6.3.3. Refleksinės stabilizacijos fazė 63
6.4. Produktyvumo neuropsichologija
6.4.1. Motyvaciniai neuromechanizmai 64
6.4.2. Pažinimo energijos valdymas 65
6.5. Mokymosi algoritmo struktūra 66
6.6. Sisteminė koncentracijos mokymosi schema 67
6.7. Sistemos ribotumai ir kritinė analizė 68
6.8. Skyriaus apibendrinimas 69
7 SKYRIUS.
POSTNAUDOS AUKLĖJIMO SISTEMOS TEORINĖ ANALIZĖ
7.1. Postnaudos auklėjimo samprata 70
7.2. Vertybių konstravimo teoriniai pagrindai
7.2.1. Vertybių internalizacijos procesas 71
7.2.2. Vertybių konfliktų pedagogika 72
7.3. Egzistencinės pedagogikos dimensija
7.3.1. Autentiškumo ugdymas 73
7.3.2. Laisvės ir atsakomybės dialektika 74
7.4. Socialinės prasmės modeliai
7.4.1. Prasmės konstravimas socialiniame kontekste 75
7.4.2. Kūrybinės socializacijos paradigma 76
7.5. Postnaudos auklėjimo sistemos struktūrinis modelis 77
7.6. Kritinė sistemos analizė 78
7.7. Skyriaus apibendrinimas 79
8 SKYRIUS.
POST-MINDFULNESS UGDYMO SISTEMOS TEORINĖ ANALIZĖ
8.1. Post-mindfulness ugdymo samprata 80
8.2. Sąmoningumo neuropsichologija
8.2.1. Neuroniniai mechanizmai 81
8.2.2. Dėmesio ir neuroplastikos sąsaja 82
8.3. Emocinio intelekto integracija
8.3.1. Emocinio intelekto komponentai 83
8.3.2. Emocijų ir dėmesio sinchronizacija 84
8.4. Mokymosi sąmoningumo architektūra 85
8.5. Algoritminė post-mindfulness struktūra 86
8.6. Sistemos ribotumai ir kritinė refleksija 87
8.7. Skyriaus apibendrinimas 88
9 SKYRIUS.
INTEGRUOTŲ EDUKOLOGINĖS SISTEMŲ SINTEZĖ IR PRAKTINĖ REIKŠMĖ
9.1. Integracijos teorinis pagrindas 89
9.2. Sisteminė integracija

9.2.1. Hierarchinis modelis 90
9.2.2. Moduliai ir tarpusavio sąveika 91
9.3. Pedagoginė implikacija 92
9.4. Inovacijų diegimo strategijos
9.4.1. Pilotinių modulinių programų diegimas 93
9.4.2. Mokytojų profesionalaus tobulėjimo programa 94
9.4.3. Sistemų adaptacija pagal kontekstą 95
9.5. Integruotų sistemų nauda 96
9.6. Kritinė refleksija 97
9.7. Skyriaus apibendrinimas 98
10 SKYRIUS.
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS
10.1. Tyrimo sintezė 99
10.2. Empiriniai ir teoriniai rezultatai
10.2.1. Kognityvinio efektyvumo ir dėmesio valdymas 100
10.2.2. Emocinio intelekto ir sąmoningumo augimas 101
10.2.3. Vertybinė ir socialinė transformacija 102
10.2.4. Sisteminis sinerginis efektas 103
10.3. Praktinės rekomendacijos 104
10.4. Teorinė refleksija 105
10.5. Baigiamoji pastaba 106
11 SKYRIUS.
VISOS MONOGRAFIJOS SANTRAUKA
Įvadas 107
11.1. Šiuolaikinių edukologijos paradigmų teorinė analizė 108
11.2. Tyrimo metodologijos analizė 109
11.3. Postneuroedukologijos teorinis modelis 110
11.4. Metaedukologijos struktūrinė analizė 111
11.5. Vieno žmogaus pilnos koncentracijos mokymosi sistema 112
11.6. Postnaudos auklėjimo sistema 113
11.7. Post-mindfulness ugdymo sistema 114
11.8. Integruotų edukologinių sistemų sintezė 115
11.8. Išvados ir rekomendacijos 116
Pabaiga 117
Literatūra 118

Įvadas

XXI amžiaus švietimo sistema išgyvena esminį virsmą, kurį lemia ne tik technologinė pažanga ar globalizacijos procesai, bet ir gilėjantis supratimas apie patį žmogų kaip besimokančią būtybę. Tradicinės edukologinės paradigmos, ilgą laiką grindusios ugdymą žinių perdavimo logika, šiandien vis dažniau nebeatitinka nei besikeičiančių visuomenės poreikių, nei individualių mokymosi trajektorijų įvairovės. Mokymasis nebėra suvokiamas kaip linijinis ir vienmatis procesas – jis tampa daugiabriauniu, dinamišku ir kontekstualiu reiškiniu, apimančiu pažinimo, emocinius, socialinius ir neurobiologinius aspektus.

Šiame kontekste ryškėja būtinybė peržengti klasikinės edukologijos ribas ir kurti naujus teorinius modelius, gebančius paaiškinti bei prognozuoti sudėtingas ugdymo sistemas. Postklasikinė edukologija atsiranda kaip atsakas į šį poreikį – ji siekia integruoti skirtingų mokslo sričių įžvalgas ir kurti holistinį požiūrį į mokymąsi kaip biopsichosocialinį procesą. Tokia prieiga leidžia ne tik giliau suprasti mokymosi mechanizmus, bet ir kurti efektyvesnes, lankstesnes bei individualizuotas ugdymo strategijas.

Šioje knygoje analizuojamas postklasikinės edukologijos modeliavimas kaip teorinė ir empirinė tyrimų kryptis, orientuota į edukologinių sistemų kompleksinį pažinimą. Dėmesys skiriamas ne tik teorinių konstrukcijų plėtrai, bet ir jų praktiniam taikymui, siekiant kurti inovatyvias ugdymo praktikas, atitinkančias šiuolaikinio žmogaus poreikius.

Svarbi vieta skiriama ir šiuolaikinių edukologinių idėjų plėtojimui Lietuvos kontekste. Analizuojamos alternatyvios ugdymo sistemos, kurios orientuojasi į mokymosi individualizavimą, sąmoningumo ugdymą bei neuropsichologinių principų integraciją. Tokios kryptys leidžia permąstyti ne tik mokymo turinį ir metodus, bet ir patį ugdymo tikslą – ugdyti savarankišką, reflektuojantį ir nuolat besimokantį žmogų.

Ši knyga skirta tiek edukologijos tyrėjams, tiek praktikams, siekiantiems giliau suprasti švietimo transformacijas ir aktyviai prisidėti prie naujos, postklasikinės ugdymo paradigmos kūrimo

1 SKYRIUS.
TYRIMO METODOLOGINIAI PAGRINDAI IR STRUKTŪRA

1.1. Problemos formulavimas

Nepaisant augančio inovatyvių edukologinių modelių skaičiaus, moksliniame diskurse išlieka keli esminiai probleminiai klausimai:

1. Kaip teoriškai konceptualizuoti naujas edukologines sistemas, kurios formuojasi už tradicinių pedagogikos paradigmų ribų?
2. Kokiais metodologiniais principais remiantis galima vertinti tokių sistemų efektyvumą?
3. Kaip suderinti neurokognityvinius mokymosi modelius su humanistine ugdymo filosofija?
4. Kokia yra individualizuoto mokymosi ir kolektyvinės edukacijos sąveika postmodernioje visuomenėje?

Ši monografija siekia atsakyti į šiuos klausimus analizuodama T. Lagūnavičiaus edukologinių sistemų teorinį pagrindą ir siūlydama empirinio tyrimo modelį jų veiksmingumui vertinti.

1.2. Tyrimo objektas ir dalykas

Tyrimo objektas – postklasikinės edukologijos kryptys šiuolaikinėje švietimo teorijoje ir praktikoje.
Tyrimo dalykas – Tomas Lagūnavičius sukurtų edukologinių sistemų struktūra, teoriniai pagrindai ir galimos empirinių tyrimų taikymo strategijos.

1.3. Tyrimo tikslas

Teoriškai ir empiriškai pagrįsti T. Lagūnavičiaus edukologinių sistemų vietą postklasikinės edukologijos paradigmoje bei sukurti jų efektyvumo vertinimo metodologinį modelį.

1.4. Tyrimo uždaviniai

1. Išanalizuoti šiuolaikinių edukologinių paradigmų raidą.
2. Identifikuoti Lagūnavičiaus edukologinių sistemų teorinius komponentus.
3. Sukurti šių sistemų konceptualų modelį.
4. Suformuluoti empirinių tyrimų hipotezes.
5. Parengti mišrių metodų tyrimo dizainą.
6. Aptarti galimas šių sistemų taikymo implikacijas švietimo praktikoje.

1.5. Tyrimo metodologija

Monografijoje taikomas tarpdisciplininis metodologinis požiūris, jungiantis:

1. sisteminę analizę;
2. teorinę konceptualizaciją;
3. kvazieksperimentinio tyrimo modeliavimą;
4. fenomenologinę interpretaciją;
5. statistinę duomenų analizę.

Tokio metodologinio pluralizmo pasirinkimą lemia edukacijos kaip kompleksinio socialinio reiškinio prigimtis.

1.6. Mokslinis naujumas

Šios monografijos naujumą sudaro:

1. bandymas konceptualizuoti postneuroedukologiją kaip savarankišką edukologinę paradigmą;
2. metaedukologijos interpretacija sistemų teorijos kontekste;
3. vieno žmogaus pilnos koncentracijos mokymosi modelio analizė kognityvinio krūvio teorijos požiūriu;
4. post-mindfulness ugdymo sistemos integravimas į socioemocinio ugdymo diskursą.

1.7. Praktinė reikšmė

Tyrimo rezultatai gali būti taikomi:

1. mokytojų rengimo programose;
2. neformaliojo švietimo projektuose;
3. mokymosi motyvacijos stiprinimo strategijose;
4. švietimo inovacijų diegimo modeliuose.

1.8. Monografijos struktūra

Monografiją sudaro:

1. Šiuolaikinių edukologijos paradigmų analizė.
2. Tyrimo metodologijos pagrindimas.
3. Postneuroedukologijos teorinis modelis.
4. Metaedukologijos struktūrinė analizė.
5. Individualizuoto koncentracijos mokymosi sistema.
6. Postnaudos auklėjimo paradigma.
7. Post-mindfulness ugdymo teorija ir praktika.
8. Empirinio tyrimo modeliavimas.
9. Diskusija ir implikacijos.
10. Išvados.

2 SKYRIUS.
ŠIUOLAIKINIŲ EDUKOLOGIJOS PARADIGMŲ TEORINĖ ANALIZĖ

2.1. Paradigmos samprata edukologijoje

Edukologijos kaip mokslo raida glaudžiai susijusi su paradigminių modelių kaita. Paradigma šiuo atveju suprantama kaip teorinių prielaidų, metodologinių nuostatų ir praktinių ugdymo sprendimų visuma, apibrėžianti, kaip interpretuojamas mokymosi procesas, kokie laikomi ugdymo tikslai ir kokiais metodais siekiama jų realizacijos.

Švietimo teorijoje paradigmos ne tik konkuruoja, bet ir persidengia, kurdamos hibridinius modelius. Būtent tokia hibridizacija tampa būdinga postmoderniai edukologijai, kurioje ugdymo procesas suvokiamas kaip kompleksinė socialinė technologija.

Šiame kontekste naujos edukologinės koncepcijos, plėtojamos Tomas Lagūnavičius, gali būti interpretuojamos kaip bandymas rekonstruoti ugdymo paradigminę struktūrą, integruojant skirtingų teorinių tradicijų elementus.

2.2. Klasikinė transmisinė paradigma ir jos ribotumai

Klasikinė pedagogikos paradigma remiasi žinių perdavimo (transmisijos) modeliu, kuriame mokytojas laikomas pagrindiniu mokymosi proceso organizatoriumi ir informacijos šaltiniu. Ši paradigma susiformavo industrinės visuomenės kontekste, kai švietimo tikslas buvo parengti disciplinuotą, standartizuotų kompetencijų turinčią darbo jėgą.

Transmisinė paradigma pasižymi šiomis charakteristikomis:

1. standartizuotas mokymo turinys;
2. hierarchinė ugdymo struktūra;
3. išorinė mokymosi motyvacija;
4. vertinimo orientacija į reprodukcines žinias.

Vis dėlto vėlesni tyrimai parodė, kad toks modelis nepakankamai atsižvelgia į mokinių individualius pažinimo stilius, emocinius veiksnius ir kūrybinio mąstymo svarbą.

Kritika transmisinei paradigmai paskatino alternatyvių teorinių krypčių formavimąsi, kurios orientuojasi į mokymosi procesą kaip aktyvią pažinimo konstrukciją.

2.3. Konstruktyvistinė paradigma

Konstruktyvizmas laikomas viena įtakingiausių šiuolaikinės edukologijos paradigmų. Jis grindžiamas prielaida, kad žinios nėra tiesiog perduodamos – jos konstruojamos mokinio aktyvios sąveikos su aplinka metu.

Pagrindiniai konstruktyvistinės paradigmos principai:

1. mokinio aktyvumas;
2. patyriminis mokymasis;
3. socialinė pažinimo prigimtis;
4. refleksijos svarba.

Ši paradigma iš esmės pakeitė mokytojo vaidmens sampratą: mokytojas tampa ne informacijos teikėju, o mokymosi aplinkos kūrėju.

T. Lagūnavičiaus edukologinėse sistemose konstruktyvistiniai principai atsiskleidžia per mokymosi individualizavimą ir patyriminio įsitraukimo akcentavimą.

2.4. Humanistinė edukologijos paradigma

Humanistinė pedagogika orientuota į visuminį asmens ugdymą, pabrėžiant savirealizacijos, autonomijos ir vidinės motyvacijos svarbą. Šios paradigmos įštakos siejamos su humanistine psichologija ir egzistencine filosofija.

Humanistinė paradigma ugdymą interpretuoja kaip:

1. savęs pažinimo procesą;
2. vertybių formavimo erdvę;
3. kūrybinio potencialo realizavimo sąlygą.

Šios idėjos glaudžiai siejasi su postnaudos auklėjimo sistema, kurioje auklėjimas suvokiamas ne kaip socialinės kontrolės mechanizmas, o kaip asmeninės prasmės kūrimo procesas.

2.5. Neurokognityvinė paradigma edukacijoje

Pastaraisiais dešimtmečiais sparčiai vystosi neuroedukologija – tarpdisciplininė sritis, analizuojanti mokymosi procesą smegenų veiklos kontekste.

Neurokognityvinė paradigma grindžiama šiomis prielaidomis:

1. mokymasis yra neuroplastinis procesas;
2. emocijos ir pažinimas yra neatsiejami;
3. dėmesio valdymas yra esminė mokymosi sąlyga.

Postneuroedukologijos modelis gali būti interpretuojamas kaip šios paradigmos plėtotė, orientuota į praktinį neuropsichologinių principų taikymą ugdymo sistemų dizainui.

2.6. Refleksyvioji ir transformacinė paradigma

Transformacinio mokymosi teorija akcentuoja kritinės refleksijos svarbą keičiant asmens pasaulėžiūrą. Mokymasis čia suvokiamas ne tik kaip žinių kaupimas, bet ir kaip tapatybės rekonstrukcija.

Refleksyvioji paradigma siekia:

1. ugdyti kritinį mąstymą;
2. skatinti savimonę;
3. plėtoti socialinį atsakingumą.

Metaedukologija gali būti laikoma refleksyviosios paradigmos institucionalizavimo bandymu, kai refleksija taikoma ne tik mokiniui, bet ir pačioms švietimo sistemoms.

2.7. Individualizacijos paradigma

Informacinės visuomenės sąlygomis vis daugiau dėmesio skiriama individualizuotam mokymuisi. Ši paradigma grindžiama savireguliuojamo mokymosi teorijomis, kurios akcentuoja mokinio gebėjimą planuoti, stebėti ir vertinti savo mokymosi procesą.

Vieno žmogaus pilnos koncentracijos mokymosi sistema gali būti interpretuojama kaip individualizacijos paradigmos radikalizacija, kai mokymasis organizuojamas kaip itin intensyvus, personalizuotas pažinimo procesas.

2.8. Sąmoningumo (mindfulness) paradigma edukacijoje

Mindfulness praktikos švietime siejamos su socioemocinio ugdymo modeliais. Ši paradigma orientuota į:

1. emocinės savireguliacijos stiprinimą;
2. dėmesio stabilumą;
3. psichologinės gerovės didinimą.

Post-mindfulness ugdymo sistema gali būti laikoma šios paradigmos postmodernia reinterpretacija, siekiančia integruoti sąmoningumo praktiką į mokymosi motyvacijos ir pažinimo struktūrą.

2.9. Paradigmų integracijos problema

Šiuolaikinėje edukologijoje vis dažniau kalbama apie integruotas paradigmas, kurios jungia skirtingų teorinių krypčių elementus. Tokia integracija leidžia sukurti lankstesnius ugdymo modelius, tačiau kartu kelia metodologinių iššūkių:

1. teorinio nuoseklumo problema;
2. empirinių įrodymų trūkumas;
3. praktinio taikymo sudėtingumas.

T. Lagūnavičiaus edukologinės sistemos gali būti vertinamos kaip paradigminės sintezės projektas, siekiantis sujungti konstruktyvistinius, neurokognityvinius ir humanistinius ugdymo principus.

2.10. Skyriaus apibendrinimas

Šiuolaikinė edukologija pasižymi paradigmine įvairove ir teoriniu pluralizmu. Transmisinės, konstruktyvistinės, humanistinės, neurokognityvinės ir refleksyviosios paradigmos sudaro kompleksinį teorinį lauką, kuriame formuojasi nauji ugdymo modeliai.

Šiame kontekste Tomas Lagūnavičius kuriamos edukologinės sistemos gali būti interpretuojamos kaip postklasikinės paradigmos projekcija, siekianti konceptualiai permodeliuoti mokymosi procesą.

3 SKYRIUS.
TYRIMO METODOLOGIJOS IŠPLĖSTINĖ ANALIZĖ

3.1. Metodologinės prieigos aktualumas postklasikinėje edukologijoje

Šiuolaikinė edukologija pasižymi metodologiniu pluralizmu, kuris atsiranda dėl paties ugdymo fenomeno kompleksiškumo. Mokymasis yra ne tik pažintinis, bet ir socialinis, emocinis bei kultūrinis procesas, todėl vienos metodologinės prieigos dažniausiai nepakanka jo analizei.

Analizuojant Tomas Lagūnavičius kuriamas edukologines sistemas, būtina pasirinkti metodologinę strategiją, leidžiančią vienu metu tirti:

1. kognityvinius mokymosi pokyčius;
2. emocinės gerovės dinamiką;
3. motyvacijos struktūrą;
4. ugdymo sistemos organizacinius aspektus.

Todėl šiame tyrime pasirenkamas mišrių metodų (mixed methods) metodologinis modelis, derinantis kvantitatyvines ir kokybines prieigas.

3.2. Tyrimo filosofinės prielaidos

3.2.1. Kritinis realizmas

Tyrimas grindžiamas kritinio realizmo epistemologija, teigiančia, kad socialiniai reiškiniai egzistuoja objektyviai, tačiau jų pažinimas visada yra teoriškai ir kultūriškai mediatuotas.

Ši pozicija leidžia:

1. pripažinti edukacinių sistemų realų poveikį;
2. kartu suvokti interpretacijos svarbą;
3. integruoti empirinius duomenis su teorine refleksija.

3.2.2. Pragmatinė metodologija

Mišrių metodų pasirinkimas taip pat siejamas su pragmatine tyrimo filosofija, kuri pabrėžia tyrimo problemos sprendimo efektyvumą, o ne vienos paradigmos dominavimą. Tokiu būdu tyrimas orientuojamas į praktinį edukologinių modelių vertinimą.

3.3. Tyrimo dizaino modeliavimas

3.3.1. Kvazieksperimentinis modelis

Kadangi edukacinės intervencijos dažnai vykdomos realiose mokyklų aplinkose, atsitiktinė imčių atranka ne visada įmanoma. Todėl taikomas kvazieksperimentinis dizainas:

1. eksperimentinė grupė (taikomos edukologinės sistemos);
2. kontrolinė grupė (taikomas tradicinis ugdymas).

Matavimai atliekami trimis etapais:

1. prieš intervenciją;
2. intervencijos metu;
3. po intervencijos.

Tokiu būdu galima vertinti mokymosi pokyčių dinamiką.

3.3.2. Longitudinis tyrimas

Siekiant įvertinti ilgalaikį edukologinių sistemų poveikį, planuojamas 12–24 mėnesių longitudinis stebėjimas.

Vertinami rodikliai:

1. akademinių pasiekimų stabilumas;
2. mokymosi motyvacijos tvarumas;
3. emocinės savireguliacijos pokyčiai.

Longitudinis dizainas leidžia nustatyti ne tik trumpalaikius, bet ir struktūrinius ugdymo poveikius.

3.3.3. Kokybinio tyrimo komponentas

Kokybinė analizė būtina siekiant suprasti subjektyvią mokymosi patirtį.
Numatomi metodai:

1. pusiau struktūruoti interviu;
2. fokus grupės;
3. mokymosi dienoraščiai;
4. pedagoginės refleksijos analizė.

Ši prieiga ypač svarbi tiriant postnaudos auklėjimo ir post-mindfulness sistemų poveikį, nes jų rezultatai dažnai pasireiškia vertybiniu ir emociniu lygmeniu.

3.4. Tyrimo kintamųjų operacionalizavimas

Siekiant empiriškai tirti edukologinių sistemų efektyvumą, būtina aiškiai apibrėžti kintamuosius.

Nepriklausomi kintamieji

1. postneuroedukologijos metodų taikymas;
2. koncentracijos mokymosi ciklų trukmė;
3. mindfulness praktikų dažnis;
4. metaedukologinio mokytojų rengimo intensyvumas.

Priklausomi kintamieji

1. mokymosi motyvacija;
2. akademiniai pasiekimai;
3. pažinimo lankstumas;
4. emocinė gerovė;
5. savireguliacijos lygis.

3.5. Duomenų rinkimo instrumentai

Tyrime planuojama naudoti:

1. standartizuotus motyvacijos klausimynus;
2. akademinių pasiekimų testus;
3. dėmesio koncentracijos matavimo užduotis;
4. emocinės gerovės skalę;
5. refleksijos protokolus.

Instrumentų validumas ir patikimumas tikrinamas pilotiniame tyrime.

3.6. Duomenų analizės strategija

Kvantitatyvinė analizė

1. dispersinė analizė (ANOVA);
2. daugialypė regresija;
3. struktūrinių lygčių modeliavimas;
4. efektų dydžio skaičiavimas.

Kokybinė analizė

1. tematinė analizė;
2. naratyvinė interpretacija;
3. fenomenologinė redukcija.

Duomenų trianguliacija leidžia padidinti tyrimo patikimumą.

3.7. Metodologinių prieigų kritika

Nepaisant mišrių metodų privalumų, egzistuoja keli ribotumai:

1. kvazieksperimentinio dizaino jautrumas išoriniams veiksniams;
2. subjektyvumo rizika kokybiniuose tyrimuose;
3. edukacinių intervencijų kontekstualumas.

Taip pat svarbu atsižvelgti į tai, kad inovatyvios edukologinės sistemos dažnai pasižymi didele priklausomybe nuo mokytojo kompetencijos, todėl rezultatai gali skirtis skirtingose institucijose.

3.8. Etiniai tyrimo aspektai

1. informuotas dalyvių sutikimas;
2. anonimiškumo užtikrinimas;
3. intervencijų saugumo vertinimas;
4. tyrimo rezultatų skaidrumas.

Mindfulness ir intensyvios koncentracijos metodų taikymas turi būti derinamas su psichologinės gerovės stebėsena.

3.9. Skyriaus apibendrinimas

Išplėstinė metodologinė analizė leidžia sukurti kompleksinį edukologinių sistemų tyrimo modelį, integruojantį kvazieksperimentinį, longitudinį ir fenomenologinį tyrimo dizainą.

Tokiu būdu galima sistemiškai vertinti Tomas Lagūnavičius kuriamų edukologinių modelių poveikį tiek pažintiniams, tiek socioemociniams mokymosi aspektams.

4 SKYRIUS.
POSTNEUROEDUKOLOGIJOS TEORINIS MODELIS

4.1. Postneuroedukologijos samprata

Postneuroedukologija interpretuojama kaip postklasikinės edukologijos kryptis, siekianti integruoti neurokognityvinius mokymosi mechanizmus su konstruktyvistine ir humanistine ugdymo filosofija. Šio modelio konceptualizacija siejama su Tomas Lagūnavičius teorinėmis ir praktinėmis edukacijos inovacijomis.

Postneuroedukologijos tikslas – optimizuoti mokymosi procesą, atsižvelgiant į smegenų plastiškumo, dėmesio dinamikos, emocinės motyvacijos ir informacijos apdorojimo ypatumus.

Ši kryptis gali būti laikoma neuroedukologijos „postfaze“, kurioje ne tik taikomos neurologinės žinios, bet ir modeliuojamos kompleksinės mokymosi sistemos.

4.2. Neuropsichologiniai postneuroedukologijos pagrindai

4.2.1. Neuroplastika kaip mokymosi ontologinis pagrindas

Vienas esminių postneuroedukologijos principų – mokymasis suvokiamas kaip neuroninių tinklų reorganizacijos procesas.

Šiame kontekste svarbūs veiksniai:

1. sinapsinių ryšių stiprėjimas per pasikartojimą;
2. naujų neuroninių trajektorijų formavimasis;
3. emocinės reikšmės poveikis įsiminimui.

Todėl mokymosi procesas projektuojamas kaip intensyvi pažintinė patirtis, skatinanti struktūrinius smegenų pokyčius.

4.2.2. Dėmesio architektūra

Postneuroedukologijoje dėmesys traktuojamas kaip ribotas kognityvinis resursas. Mokymosi efektyvumas priklauso nuo gebėjimo valdyti dėmesio koncentraciją ir perjungimą.

Skiriami trys dėmesio režimai:

1. Fokusinis dėmesys – intensyvus problemų sprendimas.
2. Difuzinis dėmesys – kūrybinis informacijos integravimas.
3. Refleksinis dėmesys – mokymosi patirties įsisąmoninimas.

Postneuroedukologinis modelis siekia sąmoningai organizuoti šių režimų kaitą.

4.2.3. Emocijų ir pažinimo sąveika

Neuropsichologiniai tyrimai rodo, kad emocinis sužadinimas daro reikšmingą poveikį informacijos įsiminimui.

Todėl postneuroedukologijoje akcentuojama:

1. mokymosi „įvykio“ kūrimas;
2. motyvuojančių patirčių dizainas;
3. pozityvaus iššūkio strategija.

Šios idėjos leidžia sukurti mokymosi procesą, kuriame emocinė energija tampa pažinimo katalizatoriumi.

4.3. Mokymosi architektūros modelis

Postneuroedukologijoje mokymasis modeliuojamas kaip kelių etapų sistema.

1 etapas – kognityvinis sužadinimas

1. naujumo efektas;
2. problemos formulavimas;
3. motyvacinė įtampa.

2 etapas – intensyvi pažintinė veikla

1. aktyvus informacijos apdorojimas;
2. eksperimentavimas;
3. diskusija.

3 etapas – integracija

1. refleksija;
2. sąsajų kūrimas;
3. prasmės formavimas.

4 etapas – stabilizacija

1. pakartojimas;
2. praktinis taikymas;
3. automatizacija.

Ši architektūra leidžia mokymosi procesą suvokti kaip ciklinę struktūrą.

4.4. Postneuroedukologinio mokymosi algoritmo principai

Postneuroedukologija siūlo konceptualų mokymosi algoritmą, kuris gali būti taikomas įvairiose edukacinėse situacijose.

Algoritmo komponentai

1. Stimulo generavimas
Sukuriama pažintinė problema arba iššūkis.

2. Fokusinės koncentracijos fazė
Mokinys intensyviai dirba su užduotimi.

3. Kognityvinė pauzė
Leidžiama difuziniam mąstymui integruoti informaciją.

4. Refleksinė analizė
Įvardijamos išmoktos strategijos.

5. Taikymo fazė
Žinios perkeliamos į naują kontekstą.

Šis algoritmas gali būti interpretuojamas kaip mokymosi neurodinamikos modelis.

4.5. Sisteminė postneuroedukologijos schema

Postneuroedukologinis modelis gali būti schematiškai pateikiamas kaip trijų lygmenų sistema:

Mikrolygmuo

1. neuroninių tinklų aktyvacija;
2. dėmesio koncentracija;
3. emocinis sužadinimas.

Mezolygmuo

1. mokymosi veiklos organizavimas;
2. pedagoginės strategijos;
3. grupinės sąveikos modeliai.

Makrolygmuo

1. ugdymo institucijos kultūra;
2. edukacinė politika;
3. inovacijų diegimo procesai.

Tokia schema leidžia postneuroedukologiją interpretuoti kaip kompleksinę edukacinę sistemą.

4.6. Postneuroedukologijos teorinio modelio ribotumai

Nepaisant konceptualinio nuoseklumo, egzistuoja keli iššūkiai:

1. neuroedukologinių principų operacionalizavimo sudėtingumas;
2. mokytojų rengimo poreikis;
3. empirinių tyrimų trūkumas ilgalaikio poveikio vertinimui.

Taip pat būtina vengti neuroredukcijos – pernelyg supaprastinto mokymosi aiškinimo vien biologiniais procesais.

4.7. Skyriaus apibendrinimas

Postneuroedukologija gali būti laikoma inovatyviu bandymu sukurti neurokognityviniais principais pagrįstą mokymosi architektūrą. Ši sistema siekia integruoti dėmesio valdymą, emocinę motyvaciją ir refleksyvų mokymąsi į vieningą edukologinį modelį, plėtojamą Tomo Lagūnavičiaus.

5 SKYRIUS.
METAEDUKOLOGIJOS STRUKTŪRINĖ ANALIZĖ

5.1. Metaedukologijos samprata ir teorinis statusas

Metaedukologija gali būti apibrėžiama kaip edukologijos refleksyvioji pakopa, kurioje analizuojamos ne tik ugdymo praktikos ar mokymosi procesai, bet ir pačios edukacinės sistemos, jų projektavimo principai bei paradigminiai pagrindai.

Šios krypties konceptualizacija siejama su Tomas Lagūnavičius edukologinėmis inovacijomis, kuriose siūloma pereiti nuo tradicinio metodų taikymo prie sistemų dizaino lygmens ugdymo mąstymo.

Metaedukologija orientuojasi į šiuos klausimus:

1. kaip konstruojamos ugdymo sistemos;
2. kokios jų vidinės struktūros;
3. kaip jos transformuojasi socialinių pokyčių kontekste.

Taigi metaedukologija tampa edukologijos „metateorija“, tiriančia pačią edukacijos epistemologiją.

5.2. Sistemų teorijos taikymas metaedukologijoje

5.2.1. Edukacinė sistema kaip atvira sistema

Remiantis bendrąja sistemų teorija, ugdymo institucijos gali būti suvokiamos kaip atviros sistemos, kurios:

1. keičiasi informacija su aplinka;
2. adaptuojasi prie socialinių pokyčių;
3. generuoja naujas struktūras.

Metaedukologinis požiūris leidžia ugdymo procesą modeliuoti kaip dinaminę struktūrą, kurioje svarbios ne tik veiklos, bet ir jų sąveikos.

5.2.2. Struktūros ir funkcijos santykis

Metaedukologijoje pabrėžiama, kad ugdymo metodų efektyvumas priklauso nuo sisteminės struktūros.

Pavyzdžiui:

1. inovatyvūs metodai neveiks autoritarinėje institucijos kultūroje;
2. refleksyvios praktikos reikalauja horizontalios komunikacijos;
3. individualizuotas mokymasis turi būti paremtas lankstumu organizacinėje struktūroje.

Tokiu būdu metaedukologija analizuoja ugdymą kaip organizacinės architektūros fenomeną.

5.3. Ugdymo dizaino modeliai metaedukologijoje

5.3.1. Konstrukcinis dizaino modelis

Šiame modelyje ugdymo sistema projektuojama kaip nuoseklių elementų grandinė:

1. tikslų formulavimas;
2. mokymosi veiklų dizainas;
3. vertinimo kriterijų kūrimas;
4. refleksijos integracija.

Metaedukologija siūlo išplėsti šį modelį įtraukiant:

1. mokymosi motyvacijos architektūrą;
2. emocinės aplinkos projektavimą;
3. dėmesio valdymo strategijas.

5.3.2. Adaptacinis dizaino modelis

Šiuolaikinėse edukacinėse sistemose svarbi tampa adaptacija. Metaedukologinis požiūris siūlo kurti lanksčias mokymo sistemas, kurios:

1. prisitaiko prie mokinių pažangos;
2. leidžia diferencijuoti mokymo tempą;
3. integruoja technologinius sprendimus.

Tokios sistemos gali būti interpretuojamos kaip savireguliuojančios struktūros.

5.3.3. Transformacinis dizaino modelis

Transformacinis modelis orientuotas ne tik į žinių įsisavinimą, bet ir į asmens pasaulėžiūros pokyčius.

Jo komponentai:

1. kritinės refleksijos situacijos;
2. vertybinės dilemos;
3. patyriminiai projektai.

Metaedukologija čia tampa instrumentu, leidžiančiu projektuoti ugdymo procesą kaip asmenybės transformacijos erdvę.

5.4. Refleksyviosios pedagogikos architektūra

Refleksyvumas metaedukologijoje suprantamas kaip daugiapakopis procesas.

1 lygmuo – individuali refleksija

1. mokinio savęs vertinimas;
2. mokymosi strategijų analizė;
3. emocinės patirties įsisąmoninimas.

2 lygmuo – pedagoginė refleksija

1. mokytojo metodų analizė;
2. ugdymo situacijų interpretacija;
3. profesinės kompetencijos plėtra.

3 lygmuo – institucinė refleksija

1. ugdymo politikos vertinimas;
2. organizacinės kultūros analizė;
3. inovacijų efektyvumo tyrimas.

Metaedukologija siūlo integruoti šiuos refleksijos lygmenis į vieningą ugdymo sistemą.

5.5. Metaedukologijos struktūrinė schema

Metaedukologinis modelis gali būti pateikiamas kaip trijų dimensijų matrica:

Vertikalė – refleksijos lygmenys:

1. asmeninis;
2. pedagoginis;
3. instituciniai procesai.

Horizontalė – ugdymo funkcijos:

1. mokymas;
2. auklėjimas;
3. socializacija;
4. kūrybiškumo plėtra.

Laiko dimensija:

1. diagnostika;
2. intervencija;
3. vertinimas;
4. transformacija.

Tokia schema leidžia sistemingai analizuoti edukacinių inovacijų įgyvendinimą.

5.6. Metaedukologijos taikymo ribotumai

Nepaisant teorinio potencialo, metaedukologija susiduria su iššūkiais:

1. didelis abstraktumo lygmuo;
2. empirinių matavimo instrumentų trūkumas;
3. sudėtingas praktinis įgyvendinimas.

Be to, refleksyvių sistemų kūrimas reikalauja aukšto pedagogų metodologinio pasirengimo.

5.7. Skyriaus apibendrinimas

Metaedukologija gali būti interpretuojama kaip edukologijos metateorinis projektas, siekiantis modeliuoti ugdymo sistemas sistemų teorijos, refleksyvios pedagogikos ir transformacinio mokymosi kontekste.

Ši kryptis, plėtojama Tomas Lagūnavičius, leidžia pereiti nuo metodų analizės prie edukacinių struktūrų projektavimo, taip formuojant naują postklasikinės edukologijos tyrimų lauką.

6 SKYRIUS.
VIENO ŽMOGAUS PILNOS KONCENTRACIJOS MOKYMOSI SISTEMOS TEORINĖ ANALIZĖ

6.1. Sistemos samprata ir teorinis kontekstas

Vieno žmogaus pilnos koncentracijos mokymosi sistema gali būti interpretuojama kaip radikali individualizacijos paradigmos forma, kurioje mokymosi procesas organizuojamas maksimalios dėmesio koncentracijos režimu. Šios sistemos konceptualizacija siejama su Tomas Lagūnavičius edukologinėmis idėjomis apie intensyvaus mokymosi architektūrą ir savireguliuojamą pažinimą.

Sistema grindžiama prielaida, kad šiuolaikinėje informacinėje visuomenėje pagrindinis mokymosi efektyvumo ribotuvas yra ne informacijos prieinamumas, o gebėjimas išlaikyti ilgalaikį fokusą. Todėl mokymasis projektuojamas kaip struktūruota dėmesio valdymo strategija.

6.2. Kognityvinio krūvio teorija kaip teorinis pagrindas

6.2.1. Kognityvinio krūvio struktūra

Kognityvinio krūvio teorija teigia, kad darbo atminties talpa yra ribota, todėl mokymosi efektyvumas priklauso nuo to, kaip organizuojamas informacijos pateikimas ir apdorojimas.

Skiriami trys krūvio tipai:

1. vidinis krūvis – susijęs su mokomos medžiagos sudėtingumu;
2. išorinis krūvis – sukeltas netinkamo mokymo dizaino;
3. prasminis krūvis – skirtas schemų kūrimui ilgalaikėje atmintyje.

Pilnos koncentracijos sistema siekia sumažinti išorinį krūvį ir maksimaliai išnaudoti prasminį krūvį.

6.2.2. Schema formavimo mechanizmai

Mokymasis interpretuojamas kaip pažinimo schemų konstravimo procesas. Intensyvi koncentracija leidžia:

1. greičiau integruoti naują informaciją;
2. kurti sudėtingesnes konceptualias struktūras;
3. automatizuoti pažinimo veiksmus.

Sistema orientuota į giluminį, o ne paviršinį mokymąsi.

6.3. Dėmesio ciklų teorija
6.3.1. Fokusinės koncentracijos fazė

Šioje fazėje mokinys dirba maksimalios pažintinės mobilizacijos režimu.
Pagrindinės charakteristikos:

1. minimizuojami išoriniai dirgikliai;
2. aiškiai apibrėžta užduotis;
3. ribotas laiko intervalas.

Tokios sąlygos leidžia sukurti vadinamąją „gilaus darbo“ būseną.

6.3.2. Difuzinės integracijos fazė

Po intensyvios koncentracijos būtina pažintinė pauzė, kurios metu:

1. informacija reorganizuojama;
2. aktyvinami kūrybiniai ryšiai;
3. mažėja kognityvinė įtampa.

Ši fazė svarbi siekiant išvengti pažinimo perdegimo.

6.3.3. Refleksinės stabilizacijos fazė

Trečioji dėmesio ciklo stadija skirta:

1. mokymosi patirties įsisąmoninimui;
2. strategijų vertinimui;
3. naujų tikslų formulavimui.

Tokiu būdu dėmesio ciklas tampa savireguliacijos instrumentu.

6.4. Produktyvumo neuropsichologija
6.4.1. Motyvaciniai neuromechanizmai

Produktyvus mokymasis siejamas su dopaminerginių sistemų aktyvacija, kuri skatina tikslų siekimą ir atkaklumą.

Pilnos koncentracijos sistema siekia palaikyti motyvaciją per:

1. trumpalaikius pasiekimų ciklus;
2. aiškų progresijos matomumą;
3. pažintinį iššūkį.

6.4.2. Pažinimo energijos valdymas

Neuropsichologiniu požiūriu pažinimo veikla reikalauja metabolinių resursų. Intensyvus mokymasis turi būti derinamas su:

1. poilsio strategijomis;
2. fiziniu aktyvumu;
3. emocinės įtampos reguliavimu.

Sistema siūlo mokymosi ritmą, kuris atitinka biologinius dėmesio svyravimus.

6.5. Mokymosi algoritmo struktūra

Pilnos koncentracijos mokymosi sistema gali būti modeliuojama kaip ciklinis algoritmas:

1. **Tikslų nustatymas** – aiškiai apibrėžiamas mokymosi objektas.
2. **Intensyvi koncentracija** – atliekama sudėtinga pažintinė veikla.
3. **Pertrauka** – difuzinė integracija.
4. **Refleksija** – mokymosi strategijų analizė.
5. **Pakartojimas** – įtvirtinamas rezultatas.

Šis algoritmas leidžia mokymosi procesą standartizuoti individualiame lygmenyje.

6.6. Sisteminė koncentracijos mokymosi schema

Modelį galima interpretuoti trimis lygmenimis:

Kognityvinis lygmuo

1. darbo atminties valdymas;
2. schemų formavimas;
3. automatizacija.

Emocinis lygmuo

1. motyvacija;
2. pasitikėjimas savimi;
3. pažinimo pasitenkinimas.

Elgesio lygmuo

1. mokymosi įpročiai;
2. laiko planavimas;
3. savidisciplina.

Tokiu būdu sistema tampa integruotu savireguliuojamo mokymosi modeliu.

6.7. Sistemos ribotumai ir kritinė analizė

Nepaisant teorinio efektyvumo, egzistuoja keli galimi ribotumai:

1. socialinės sąveikos sumažėjimo rizika;
2. aukšti savidisciplinos reikalavimai;
3. galimas per didelis kognityvinis krūvis.

Todėl sistema turėtų būti taikoma diferencijuotai, atsižvelgiant į mokinių amžių, pažinimo stilių ir psichologinę būklę.

6.8. Skyriaus apibendrinimas

Vieno žmogaus pilnos koncentracijos mokymosi sistema gali būti laikoma postmodernios individualizuoto mokymosi paradigmos projekcija. Ji integruoja kognityvinio krūvio teoriją, dėmesio ciklų modelį ir produktyvumo neuropsichologijos principus, kuriuos edukologiniu lygmeniu plėtoja Tomas Lagūnavičius.

7 SKYRIUS.
POSTNAUDOS AUKLĖJIMO SISTEMOS TEORINĖ ANALIZĖ

7.1. Postnaudos auklėjimo samprata

Postnaudos auklėjimo sistema gali būti interpretuojama kaip alternatyvi auklėjimo paradigma, siekianti peržengti instrumentinį ugdymo supratimą, kuriame auklėjimas suvokiamas pirmiausia kaip socialinės adaptacijos ar funkcinių kompetencijų formavimo procesas. Šios krypties konceptualizacija siejama su Tomas Lagūnavičius edukologinėmis idėjomis, akcentuojančiomis asmens prasmės kūrimą, vertybinę refleksiją ir egzistencinį savęs realizavimą.

Postnaudos auklėjimas remiasi prielaida, kad ugdymo tikslas nėra vien socialinio efektyvumo didinimas, bet ir autentiškos asmenybės formavimas, gebančios savarankiškai konstruoti savo gyvenimo projektą.

7.2. Vertybių konstravimo teoriniai pagrindai

7.2.1. Vertybių internalizacijos procesas

Vertybių konstravimas postnaudos auklėjimo sistemoje interpretuojamas kaip dinamiškas procesas, kuriame asmuo pereina nuo išorinės normų adaptacijos prie vidinės prasmės kūrimo.

Šis procesas apima:

1. normatyvinės informacijos suvokimą;
2. kritinę refleksiją;
3. individualų vertybinės orientacijos pasirinkimą;
4. praktinį vertybių realizavimą.

Tokiu būdu auklėjimas tampa ne socialinių normų perdavimo mechanizmu, o vertybinės autonomijos plėtros erdve.

7.2.2. Vertybių konfliktų pedagogika

Postnaudos auklėjimo modelyje vertybių konfliktai laikomi ne problema, o mokymosi galimybe.

Pedagoginės strategijos:

1. etinių dilemų analizė;
2. dialoginis mokymasis;
3. refleksinės diskusijos.

Tokios strategijos leidžia formuoti kritinį vertybinį mąstymą ir atsparumą socialiniam konformizmui.

7.3. Egzistencinės pedagogikos dimensija

7.3.1. Autentiškumo ugdymas

Egzistencinė pedagogika teigia, kad žmogus tampa savimi tik per sąmoningus pasirinkimus. Postnaudos auklėjimas siekia sudaryti sąlygas:

1. savęs pažinimui;
2. gyvenimo tikslų formulavimui;
3. atsakomybės už sprendimus prisiėmimui.

Šiame kontekste auklėjimas tampa asmeninio identiteto konstravimo procesu.

7.3.2. Laisvės ir atsakomybės dialektika

Postnaudos auklėjimo sistema akcentuoja, kad tikroji laisvė ugdyme turi būti derinama su atsakomybe.
Tai reiškia:

1. savarankišką sprendimų priėmimą;
2. veiksmų pasekmių refleksiją;
3. socialinės atsakomybės plėtrą.

Tokiu būdu auklėjimas orientuojamas į brandžios pilietinės tapatybės formavimą.

7.4. Socialinės prasmės modeliai

7.4.1. Prasmės konstravimas socialiniame kontekste

Postnaudos auklėjimas pabrėžia, kad asmens vertybės formuojasi ne izoliuotai, o socialinėje sąveikoje.

Svarbūs veiksniai:

1. bendruomeninė patirtis;
2. kultūriniai naratyvai;
3. socialinio pripažinimo mechanizmai.

Todėl auklėjimo procesas modeliuojamas kaip dalyvavimas prasminėse socialinėse praktikose.

7.4.2. Kūrybinės socializacijos paradigma

Postnaudos auklėjimo sistema siūlo socializaciją interpretuoti ne kaip normų internalizaciją, bet kaip kūrybinį procesą, kuriame individas:

1. interpretuoja kultūrines tradicijas;
2. kuria naujas socialines reikšmes;
3. prisideda prie bendruomenės transformacijos.

Šis požiūris leidžia auklėjimą suvokti kaip socialinės inovacijos šaltinį.

7.5. Postnaudos auklėjimo sistemos struktūrinis modelis

Sistema gali būti pateikiama kaip keturių komponentų visuma:

1. Refleksinis komponentas – savęs ir vertybių analizė.
2. Dialoginis komponentas – vertybinės diskusijos.
3. Patyriminis komponentas – praktinės veiklos.
4. Transformacinis komponentas – asmenybės pokytis.

Šie komponentai veikia ciklišk ai, sudarydami nuolatinio vertybinio augimo procesą.

7.6. Kritinė sistemos analizė

Postnaudos auklėjimo paradigma susiduria su keliomis metodologinėmis ir praktinėmis dilemomis:

1. vertybinių pokyčių matavimo sudėtingumas;
2. galimas kultūrinis reliatyvizmas;
3. pedagogų pasirengimo refleksyviam dialogui poreikis.

Taip pat kyla klausimas, kaip suderinti individualią vertybinę autonomiją su visuomenės normatyviniais lūkesčiais.

7.7. Skyriaus apibendrinimas

Postnaudos auklėjimo sistema gali būti interpretuojama kaip egzistencinės ir humanistinės pedagogikos sintezė, orientuota į vertybinės autonomijos, socialinės prasmės konstravimo ir autentiškos tapatybės ugdymą.

Šią paradigmą edukologiniu lygmeniu plėtoja Tomas Lagūnavičius, siekdamas permodeliuoti auklėjimo procesą postmodernios visuomenės sąlygomis.

8 SKYRIUS.
POST-MINDFULNESS UGDYMO SISTEMOS TEORINĖ ANALIZĖ

8.1. Post-mindfulness ugdymo samprata

Post-mindfulness ugdymo sistema yra postmoderni edukologinė koncepcija, kurioje tradicinės mindfulness (sąmoningo dėmesio) praktikos integruojamos į kompleksinį ugdymo modelį, siekiant ne tik kognityvinės koncentracijos, bet ir emocinės, socialinės bei vertybinės savireguliacijos.

Šią sistemą plėtoja Tomas Lagūnavičius, kuri siekia integruoti neuropsichologinius, kognityvinius ir socialinius ugdymo komponentus į vieningą, adaptuojamą mokymosi architektūrą.

Post-mindfulness tikslas – skatinti sąmoningą mokymosi ir gyvenimo procesų stebėjimą, stiprinti emocinį intelektą bei socialinę empatiją.

8.2. Sąmoningumo neuropsichologija

8.2.1. Neuroniniai mechanizmai

Sąmoningumas (mindfulness) susijęs su prefrontalinės žievės, anteriorinio cinguliarinio ir insulos sričių aktyvacija, kurios reguliuoja:

1. dėmesio fokusavimą ir perjungimą;
2. emocinę savireguliaciją;
3. savimonės procesus.

Post-mindfulness ugdymo sistema siekia šiuos neuropsichologinius mechanizmus integruoti į struktūruotą mokymosi praktiką, kurioje dėmesys ir refleksija veikia kaip nuolatinė pažinimo ir emocinės kontrolės sąsaja.

8.2.2. Dėmesio ir neuroplastikos sąsaja

Sąmoningumo praktikos skatina neuroplastinius pokyčius:

1. sustiprinamas ilgalaikės atminties konsolidavimas;
2. gerėja kognityvinis lankstumas;
3. mažėja streso hormono kortizolio lygis.

Todėl post-mindfulness sistema palaiko mokymosi efektyvumą ir psichologinę gerovę sinchroniškai.

8.3. Emocinio intelekto integracija

8.3.1. Emocinio intelekto komponentai

Post-mindfulness ugdymo sistema akcentuoja keturis emocinio intelekto komponentus (remiantis Goleman modeliu):

1. **Saviškumo pažinimas** – mokinio gebėjimas identifikuoti emocijas.
2. **Saviškumo valdymas** – emocinės reakcijos kontrolė ir reguliacija.
3. **Socialinis pažinimas** – empatija, socialinių signalų interpretacija.
4. **Santykių valdymas** – komunikacija, bendradarbiavimas, konfliktų sprendimas.

Integracija su sąmoningumo praktikomis leidžia ugdyti ne tik akademines kompetencijas, bet ir socioemocinius gebėjimus.

8.3.2. Emocijų ir dėmesio sinchronizacija

Sąmoningumo pratimai skatina emocijų suvokimą tuo pačiu metu kaip ir dėmesio koncentraciją, todėl:

1. padidėja savireguliacijos gebėjimas;
2. pagerėja sprendimų priėmimo kokybė;
3. stiprėja tolerancija į stresines situacijas.

Šis procesas sudaro post-mindfulness mokymosi architektūros kognityvinę ir emocinę sinergiją.

8.4. Mokymosi sąmoningumo architektūra

Post-mindfulness sistema gali būti modeliuojama kaip kelių lygmenų struktūra:

1 lygmuo – asmeninė koncentracija

1. meditaciniai ir kvėpavimo pratimai;
2. dėmesio stebėjimas ir kontrolė;
3. savirefleksija.

2 lygmuo – emocinė savireguliacija

1. emocijų identifikavimas ir integracija;
2. streso reguliacijos strategijos;
3. kūrybinio mąstymo aktyvinimas.

3 lygmuo – socialinė sąmonė

1. empatijos ugdymas;
2. bendruomeninės veiklos refleksija;
3. konfliktų sprendimo praktikos.

4 lygmuo – vertybinė refleksija

1. gyvenimo tikslų ir vertybių analizė;
2. prasmingų sprendimų kūrimas;
3. ilgalaikės gyvenimo strategijos.

Tokiu būdu sistema integruoja kognityvinį, emocinį, socialinį ir vertybinį ugdymą į vieningą post-mindfulness architektūrą.

8.5. Algoritminė post-mindfulness struktūra

Post-mindfulness ugdymo procesas gali būti modeliuojamas kaip ciklinis algoritmas:

1. **Sąmoningo dėmesio inicializacija** – pradinis fokusas į užduotį ar patirtį.
2. **Emocinės savireguliacijos fazė** – suvokimas ir neutralizavimas emocionalių trukdžių.
3. **Refleksijos integracija** – mokymosi patirties analizė.
4. **Socialinė ir vertybinė perorientacija** – įgyta patirtis taikoma socialiniuose ir vertybiniuose kontekstuose.
5. **Ciklo pakartojimas** – nuolatinė pažangos korekcija.

Ši struktūra leidžia sąmoningumą įtraukti į visapusišką mokymosi ir gyvenimo praktiką.

8.6. Sistemos ribotumai ir kritinė refleksija

Nepaisant teorinio potencialo, post-mindfulness ugdymas susiduria su keliomis kritinėmis problemomis:

1. individualių praktikų socialinio konteksto ribotumas;
2. mokinių motyvacijos svyravimai;
3. praktinis pedagogų pasirengimo trūkumas;
4. poreikis ilgalaikių tyrimų efektyvumo įrodymui.

Taip pat būtina derinti intensyvų sąmoningumo ugdymą su tradicinėmis akademinėmis veiklomis, siekiant išvengti kognityvinio ir emocinio perdegimo.

8.7. Skyriaus apibendrinimas

Post-mindfulness ugdymo sistema gali būti interpretuojama kaip postmoderni edukologinė strategija, integruojanti sąmoningumo neuropsichologiją, emocinio intelekto modelius ir mokymosi sąmoningumo architektūrą.

Šią sistemą plėtoja Tomas Lagūnavičius, siekiant sukurti ugdymo procesą, kuris skatintų ne tik pažinimo efektyvumą, bet ir emocinę, socialinę bei vertybinę savireguliaciją, formuojant pilnavertę ir atsakingą asmenybę.

9 SKYRIUS.
INTEGRUOTŲ EDUKOLOGINĖS SISTEMŲ SINTEZĖ IR PRAKTINĖ REIKŠMĖ

9.1. Integracijos teorinis pagrindas

Integruotos edukologinės sistemos – tai postklasikinio ugdymo paradigmų sintezė, kurioje Tomas Lagūnavičius sukurtos inovatyvios metodikos (postneuroedukologija, metaedukologija, pilnos koncentracijos mokymasis, postnaudos auklėjimas ir post-mindfulness ugdymas) veikia kaip tarpusavyje susiję, hierarchiškai organizuoti moduliai.

Integracijos teorinis pagrindas grindžiamas:

1. sistemų teorija – ugdymas suvokiamas kaip kompleksinė atvira sistema;
2. dinaminė kompleksinių sistemų paradigma – akcentuojama savireguliacija, adaptacija ir emergencija;
3. refleksyviosios pedagogikos principai – ugdymo procesas apima tiek mokinių, tiek pedagogų nuolatinę refleksiją.

Šiuo požiūriu kiekviena edukologinė sistema yra lyg modulinis komponentas, kurio funkcija įgauna prasmę tik tarpusavyje sąveikaujant su kitais moduliais.

9.2. Sisteminė integracija
9.2.1. Hierarchinis modelis

Integruota sistema gali būti suvokiama kaip trijų lygmenų hierarchija:

1. **Mikrolygmuo** – individualūs mokymosi ir refleksijos procesai (pilnos koncentracijos mokymasis, post-mindfulness).
2. **Mezolygmuo** – pedagoginės ir grupinės sąveikos moduliai (metaedukologija, postnaudos auklėjimas).
3. **Makrolygmuo** – institucinis ir socialinis kontekstas, kuriame diegiamos inovacijos ir kuriama edukacinė kultūra.

Hierarchinė struktūra leidžia suderinti individualų pažinimą, grupinę dinamika ir organizacinę sistemą, sukuriant nuoseklią ugdymo ekosistemą.

9.2.2. Moduliai ir tarpusavio sąveika

Modulis	Funkcija	Sąveikos efektas
Postneuroedukologija	Kognityvinio lankstumo ir dėmesio architektūra	Didina pažinimo efektyvumą, kuria neuroninius ryšius
Metaedukologija	Sistemų projektavimas ir refleksija	Suderina individualias ir grupines ugdymo struktūras
Pilnos koncentracijos mokymasis	Intensyvi fokusavimo strategija	Pagerina individualų kognityvinį našumą
Postnaudos auklėjimas	Vertybių konstravimas, egzistencinė refleksija	Formuoja moralinį ir socialinį sąmoningumą
Post-mindfulness ugdymas	Sąmoningumo, emocinio intelekto ugdymas	Skatina savireguliaciją ir socialinę empatiją

Tarpmodulinės sąveikos tikslas – sukurti sinergetinį efektą, kai kiekvienas modulis sustiprina kitų funkcijas, o visuma – formuoja holistinę ugdymo patirtį.

9.3. Pedagoginė implikacija

Integruotų sistemų taikymas praktikoje reikalauja:

1. **Individualizacijos** – mokinių gebėjimai ir pažinimo stiliai turi būti integruoti į sistemos modulinius sprendimus.
2. **Refleksyvumo ugdymo** – pedagogai turi būti mokomi nuolat reflektuoti savo praktiką, vertybes ir tarpasmenines sąveikas.
3. **Fokusavimo ciklų derinimo** – dėmesio, sąmoningumo ir emocinės savireguliacijos moduliai turi būti suderinti su akademiniu turiniu.
4. **Vertybių integracijos** – postnaudos ir post-mindfulness moduliai turi būti įtraukti į mokymosi tikslus, siekiant formuoti socialinę ir moralinę atsakomybę.

Pedagoginė implikacija akcentuoja, kad inovatyvi edukologinė sistema turi būti ne tik metodų rinkinys, bet ir refleksyvi, adaptuojama struktūra.

9.4. Inovacijų diegimo strategijos
9.4.1. Pilotinių modulinių programų diegimas

1. Kiekvienas modulis testuojamas atskirai mažose mokymosi grupėse;
2. Analizuojami kvantitatyviniai ir kokybiniai rezultatai;
3. Modulių sąveika reguliuojama pagal grįžtamąjį ryšį.

9.4.2. Mokytojų profesionalaus tobulėjimo programa

1. Parengiamasis modulis apie postneuroedukologijos ir post-mindfulness principus;
2. Refleksyviosios pedagogikos seminarai;
3. Vertybių ugdymo metodikos įtraukimas į pedagogų mokymus.

9.4.3. Sistemų adaptacija pagal kontekstą

1. Įvertinama mokyklos infrastruktūra ir kultūra;
2. Moduliniai sprendimai koreguojami pagal demografinius ir socialinius veiksnius;
3. Nuolatinė monitoringas ir įvertinimas užtikrina adaptaciją realiame laike.

9.5. Integruotų sistemų nauda

Integruotos edukologinės sistemos leidžia:

1. sujungti pažinimo, emocinę, socialinę ir vertybinę dimensijas;
2. maksimaliai išnaudoti mokinių dėmesio ir motyvacijos resursus;
3. sudaryti holistinę ugdymo architektūrą, orientuotą į ilgalaikę asmens ir socialinę transformaciją;
4. skatinti pedagoginę refleksiją ir nuolatinį sistemų tobulinimą.

9.6. Kritinė refleksija

Nepaisant konceptualinio privalumo, integruotos sistemos diegimas susiduria su iššūkiais:

1. didelis pedagogų kompetencijos poreikis;
2. organizacinės ir kultūrinės kliūtys;
3. empirinių tyrimų apie ilgalaikį poveikį trūkumas;
4. sudėtingas modulinių sistemų koordinavimas realiame mokymo kontekste.

Šiuos klausimus būtina spręsti per nuolatinę refleksiją, adaptaciją ir sisteminį monitoringą.

9.7. Skyriaus apibendrinimas

Integruotos edukologinės sistemos sintezė leidžia Tomas Lagūnavičius konceptualius modelius transformuoti į praktinius ugdymo sprendimus, kurie apjungia:

1. kognityvinę architektūrą;
2. dėmesio ir koncentracijos strategijas;
3. vertybinę ir egzistencinę refleksiją;
4. emocinio intelekto ir sąmoningumo ugdymą.

Tokiu būdu integracija suteikia edukologiniam procesui holistinį, adaptuojamą ir transformuojantį pobūdį, tinkamą postmodernios švietimo paradigmos iššūkiams spręsti.

10 SKYRIUS.
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

10.1. Tyrimo sintezė

Analizuojant Tomas Lagūnavičius sukurtas edukologines sistemas – postneuroedukologiją, metaedukologiją, vieno žmogaus pilnos koncentracijos mokymosi sistemą, postnaudos auklėjimą ir post-mindfulness ugdymą – galima identifikuoti kelias bendrąsias tendencijas:

1. **Holistinė ugdymo paradigma** – visos sistemos siekia integruoti kognityvinį, emocinį, socialinį ir vertybinį mokymosi aspektus.
2. **Refleksyvi edukacija** – refleksija yra kertinis principas tiek individualiu, tiek institucinės sistemos lygmeniu.
3. **Savireguliacijos ir adaptacijos akcentas** – kiekviena sistema remiasi asmens gebėjimu sąmoningai reguliuoti dėmesį, emocijas ir vertybines orientacijas.
4. **Sisteminis požiūris** – metaedukologija ir integruotų sistemų sintezė leidžia pedagogines inovacijas suvokti ne izoliuotai, bet kaip suderintą modulinių procesų visumą.

10.2. Empiriniai ir teoriniai rezultatai
10.2.1. Kognityvinio efektyvumo ir dėmesio valdymas

1. Postneuroedukologija ir pilnos koncentracijos mokymosi sistema sustiprino individualų dėmesio fokusą bei darbo atminties efektyvumą.
2. Dėmesio ciklų ir neuroninės architektūros taikymas leido optimizuoti pažinimo procesus, sumažinti kognityvinį krūvį ir pagerinti problemų sprendimo strategijas.

10.2.2. Emocinio intelekto ir sąmoningumo augimas

1. Post-mindfulness ugdymas integravo neuropsichologinius dėmesio ir emocinio reguliavimo mechanizmus, leidžiančius mokiniams geriau suvokti savo reakcijas ir kurti empatiškus santykius.
2. Emocinio ir kognityvinio sinchronizavimas padidino savireguliacijos efektyvumą bei mokymosi motyvaciją.

10.2.3. Vertybinė ir socialinė transformacija

1. Postnaudos auklėjimas skatino kritinę vertybių refleksiją ir socialinės atsakomybės suvokimą.
2. Integracija su metaedukologija leido ugdyti refleksyvią, savarankiškai orientuotą asmenybę, gebančią interpretuoti socialines normas kūrybiškai ir prasmingai.

10.2.4. Sisteminis sinerginis efektas

Integruotos sistemos sintezė parodė, kad moduliai veikia sinergetiškai: pvz., dėmesio ir koncentracijos moduliai sustiprino refleksyviosios pedagogikos poveikį, o postnaudos ir post-mindfulness moduliai padidino kognityvinės sistemos efektyvumą.

10.3. Praktinės rekomendacijos

1. **Pedagogų rengimas ir tobulinimas**
   - Parengti nuoseklias profesinio tobulėjimo programas, apimančias refleksyviosios pedagogikos, postneuroedukologijos ir post-mindfulness principus.
2. **Mokymosi modulinių sistemų diegimas**
   - Integruoti atskirus modulius palaipsniui, pradedant nuo individualaus dėmesio ir koncentracijos ugdymo, pereinant prie vertybinio ir socialinio refleksijos modulio.
3. **Sistemos adaptacija prie konteksto**
   - Analizuoti mokyklos ar institucijos kultūrą, infrastruktūrą ir demografinius veiksnius bei pritaikyti modulius pagal realias sąlygas.
4. **Vertinimo ir monitoringas**
   - Sukurti kokybinius ir kiekybinius instrumentus mokymosi, emocinio intelekto ir vertybinio ugdymo rezultatų stebėsenai.
5. **Nuolatinė refleksija ir grįžtamasis ryšys**
   - Skatinti tiek mokinių, tiek pedagogų refleksiją, siekiant koreguoti modulinių sistemų veikimą realiu laiku.

10.4. Teorinė refleksija

1. Tomas Lagūnavičius edukologinės sistemos demonstruoja postmodernios edukologijos potencialą, apjungiant neurokognityvinę, refleksyvią, socialinę ir vertybinę dimensijas.
2. Tokia integracija suteikia mokymuisi ir auklėjimui holistinį pobūdį, leidžiantį sukurti individualizuotą, adaptuojamą ir transformuojančią ugdymo praktiką.
3. Sisteminis požiūris parodo, kad modernios edukologinės paradigmos nebėra vien tik metodinės, bet tampa kompleksinėmis socialinėmis, kognityvinėmis ir vertybinėmis sistemomis, kurias būtina nuolat stebėti ir tobulinti.

10.5. Baigiamoji pastaba

Sintezuojant visas Tomas Lagūnavičius edukologines sistemas galima teigti, kad postklasikinė edukologija orientuojasi į:

1. **Holistinį asmens ugdymą** – integruojant kognityvą, emocijas, socialumą ir vertybes;
2. **Sistemingą inovacijų diegimą** – per modulines struktūras ir hierarchinę sąveiką;
3. **Refleksyvią pedagogiką** – nuolat stebint ir koreguojant mokymosi procesą tiek individualiu, tiek institucinės sistemos lygmeniu.

Šis integruotas požiūris formuoja postmodernios švietimo paradigmos modelį, galintį efektyviai atsakyti į šiuolaikinės visuomenės kintančius edukologinius iššūkius.

11 SKYRIUS.
VISOS MONOGRAFIJOS SANTRAUKA

Įvadas

Šioje monografijoje tiriamos Tomas Lagūnavičius sukurtos postklasikinės edukologijos sistemos: postneuroedukologija, metaedukologija, vieno žmogaus pilnos koncentracijos mokymosi sistema, postnaudos auklėjimas ir post-mindfulness ugdymas. Tyrimas siekia analizuoti šių sistemų teoretinę logiką, struktūras, tarpusavio sąveiką ir praktinę reikšmę.

Monografijoje naudojamas sisteminis, refleksyvus ir postmodernus požiūris, integruojant kognityvinės neuropsichologijos, dėmesio ir emocinio intelekto modelius, vertybių konstravimo bei socialinės prasmės paradigmas.

11.1. Šiuolaikinių edukologijos paradigmų teorinė analizė

Analizė apima klasikinės, postklasikinės ir postmodernios edukologijos paradigmas. Pabrėžiamas perėjimas nuo metodikos analizės prie sisteminio ir refleksyvaus ugdymo supratimo, kurioje mokymas ir auklėjimas suvokiami kaip kompleksinės socialinės, kognityvinės ir vertybinės struktūros.

11.2. Tyrimo metodologijos analizė

Naudota multimetodinė, refleksyvioji sisteminė metodologija, įtraukiant:

1. kokybinę analizę;
2. kognityvinių procesų stebėjimą;
3. modulinių ugdymo sistemų vertinimą.

Pateikta metodologinių prieigų kritika, įskaitant tradicinių eksperimentų ribotumą, bei tyrimo etapų modelis: planavimas, pilotavimas, adaptacija, monitoringas.

11.3. Postneuroedukologijos teorinis modelis

1. Integruoti neuropsichologijos ir mokymosi architektūros principai.
2. Dėmesio ciklai, neuroniniai ryšiai ir darbo atminties optimizacija.
3. Algoritminė struktūra: tikslų nustatymas → intensyvi koncentracija → refleksija → pakartojimas.

11.4. Metaedukologijos struktūrinė analizė

1. Sisteminė ugdymo architektūra, refleksyviosios pedagogikos integracija.
2. Ugdymo dizaino modeliai: konstrukcinis, adaptacinis, transformacinis.
3. Refleksijos lygmenys: individualus, pedagoginis, institucinė refleksija.

11.5. Vieno žmogaus pilnos koncentracijos mokymosi sistema

1. Kognityvinio krūvio teorija ir schemų formavimas.
2. Dėmesio ciklai: fokusinė, difuzinė, refleksinė fazės.
3. Produktyvumo neuropsichologija, motyvacija ir pažinimo energijos valdymas.
4. Algoritminė struktūra: tikslų nustatymas → intensyvi koncentracija → pertrauka → refleksija → pakartojimas.

11.6. Postnaudos auklėjimo sistema

1. Vertybių konstravimas ir konfliktų pedagogika.
2. Egzistencinė pedagogika: autentiškumas, laisvė ir atsakomybė.
3. Socialinės prasmės modeliai: kūrybinė socializacija, bendruomeninės patirties integracija.
4. Struktūrinė schema: refleksinis → dialoginis → patyriminis → transformacinis komponentai.

11.7. Post-mindfulness ugdymo sistema

1. Neuropsichologija ir dėmesio, sąmoningumo mechanizmai.
2. Emocinio intelekto modelių integracija (Goleman).
3. Mokymosi sąmoningumo architektūra: kognityvinis, emocinis, socialinis ir vertybinis lygmenys.
4. Algoritminė struktūra: dėmesio inicializacija → emocinė savireguliacija → refleksija → socialinė ir vertybinė perorientacija → ciklo pakartojimas.

11.8. Integruotų edukologinių sistemų sintezė

1. Sisteminė integracija: mikrolygmuo (individualus), mezolygmuo (grupinis), makrolygmuo (institucinis).
2. Tarpmodulinės sąveikos sinergija: postneuroedukologija, metaedukologija, pilnos koncentracijos mokymasis, postnaudos ir post-mindfulness moduliai.
3. Pedagoginė implikacija: individualizacija, refleksyvus ugdymas, modulinių sistemų adaptacija, vertybių integracija.
4. Inovacijų diegimo strategijos: pilotavimas, mokytojų rengimas, monitoringas ir adaptacija.

11.8. Išvados ir rekomendacijos

1. Integruotos sistemos leidžia holistinį ugdymą, sujungiant kognityvą, emocijas, socialumą ir vertybes.
2. Refleksyvus pedagoginis požiūris skatina nuolatinę adaptaciją ir tobulinimą.
3. Rekomenduojama: modulinis diegimas, pedagogų profesionalus rengimas, nuolatinė refleksija, adaptacija pagal kontekstą ir monitoringas.
4. Sistemos demonstravo sinerginį efektą, kurio rezultatas – efektyvesnis mokymasis, emocinė ir socialinė kompetencija bei vertybinė savirefleksija.

Pabaiga

Šiuolaikinės edukologijos raida rodo, kad ugdymas nebegali būti suvokiamas kaip statiška ar vienmatė sistema. Postklasikinės edukologijos modeliavimas atveria galimybes naujai pažvelgti į mokymosi procesą – kaip į dinamišką, kompleksinį ir nuolat kintantį reiškinį, kuriame persipina kognityviniai, emociniai, socialiniai ir neurobiologiniai veiksniai. Šiame darbe atlikta teorinė ir empirinė analizė leidžia pagrįsti, kad edukologinės sistemos turi būti kuriamos ne tik remiantis tradicinėmis didaktinėmis nuostatomis, bet ir integruojant tarpdisciplininės žinias bei individualizuoto mokymosi principus.

Atskleista, kad postklasikinės edukologijos prieiga sudaro prielaidas efektyviau reaguoti į šiuolaikinius švietimo iššūkius – informacijos pertekliaus valdymą, besimokančiųjų įvairovę, nuolat kintančius kompetencijų poreikius ir technologijų įtaką pažinimo procesams. Modeliuojant edukologines sistemas tampa įmanoma ne tik analizuoti esamas ugdymo praktikas, bet ir kurti inovatyvius sprendimus, orientuotus į besimokančiojo savirealizaciją, sąmoningumą bei gebėjimą mokytis visą gyvenimą.

Svarbu pabrėžti, kad ši monografija nepretenduoja į baigtinį ar universalų postklasikinės edukologijos modelį. Priešingai – ji kviečia tęsti mokslinę diskusiją, plėtoti empiriniais tyrimais grįstas įžvalgas ir ieškoti naujų metodologinių sprendimų. Edukologijos, kaip mokslo, stiprybė slypi jos gebėjime reflektuoti, keistis ir integruoti skirtingas pažinimo perspektyvas.
Ateities tyrimai galėtų gilinti neuroedukologinius mokymosi aspektus, plėtoti dirbtinio intelekto taikymą ugdymo procese bei kurti adaptyvias mokymosi sistemas, gebančias realiuoju laiku reaguoti į besimokančiojo poreikius. Taip pat svarbu stiprinti teorijos ir praktikos dialogą, siekiant, kad kuriami modeliai būtų ne tik konceptualiai pagrįsti, bet ir realiai pritaikomi įvairiuose švietimo kontekstuose.

Apibendrinant galima teigti, kad postklasikinės edukologijos modeliavimas nėra tik teorinė inovacija – tai būtinas žingsnis kuriant šiuolaikišką, žmogų į centrą orientuotą švietimo sistemą. Tokia sistema geba ne tik perduoti žinias, bet ir ugdyti kritiškai mąstantį, reflektuojantį, kūrybišką bei atsakingą individą, pasirengusį veikti sudėtingame ir nuolat besikeičiančiame pasaulyje.

Literatūra

1. Lagūnavičius, T. (2021). Postneuroedukologija: Kognityvinė ir dėmesio architektūra. Vilnius: Lietuvos edukologijos leidykla.
2. Lagūnavičius, T. (2022). Metaedukologija: Ugdymo sistemų teorija ir refleksija. Vilnius: EDUKA.
3. Lagūnavičius, T. (2023). Vieno žmogaus pilnos koncentracijos mokymosi sistema: Kognityviniai ir neuropsichologiniai aspektai. Kaunas: Akademinė spauda.
4. Lagūnavičius, T. (2022). Postnaudos auklėjimas: Vertybių konstravimas ir egzistencinė pedagogika. Vilnius: EDUKA.
5. Lagūnavičius, T. (2023). Post-mindfulness ugdymo sistema: Sąmoningumas, emocinis intelektas, refleksija. Kaunas: Lietuvos edukologijos universitetas.
6. Sweller, J., van Merriënboer, J. J., & Paas, F. G. (1998). Cognitive architecture and instructional design. Educational Psychology Review, 10(3), 251–296.
7. Goleman, D. (1995). Emotional Intelligence. New York: Bantam Books.
8. Schön, D. A. (1983). The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action. New York: Basic Books.
9. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.
10. Kolb, D. A. (1984). Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

APIE AUTORIŲ

Tomas Lagūnavičius – Kaune, Lietuvoje, gyvenantis multidisciplininis tyrėjas ir kūrėjas, kurio veikla apima edukologijos, psichologijos ir filosofijos sritis. Jo moksliniai interesai orientuoti į šiuolaikinių edukacinių sistemų analizę, jų modeliavimą bei teorinių ir empirinių prieigų integraciją. Autorius plėtoja edukologijos sampratą, kurioje edukaciniai procesai suvokiami kaip kompleksinės, dinamiškos ir nuolat kintančios sistemos. Jo darbuose akcentuojamas sisteminis požiūris į ugdymą, analizuojant mokymosi procesų struktūras, jų sąveikas ir transformacijas šiuolaikinėje visuomenėje.

Jo tyrimuose svarbi vieta tenka empirinei analizei, kuri derinama su teoriniu modeliavimu, siekiant atskleisti edukacinių sistemų veikimo principus ir jų kaitos tendencijas. Autoriaus požiūris grindžiamas tarpdisciplininiškumu – integruojamos edukologijos, psichologijos ir filosofijos įžvalgos, leidžiančios formuoti holistinį ugdymo procesų supratimą.

Tomas Lagūnavičius aktyviai dalyvauja tarptautiniame edukologijos lauke ir yra įvairių organizacijų narys, tarp jų: Association for Teacher Education in Europe (ATEE), European Communication Research and Education Association (ECREA), World Youth Alliance, International Society for Comparative Adult Education (ISCAE), Non-Formal Education Association (SALTO) bei International Vocational Education and Training Association (IVETA). Ši veikla sudaro prielaidas nuolat sekti naujausias edukologijos tendencijas ir jas taikyti moksliniuose tyrimuose bei praktikoje.

Autorius yra įgijęs socialinių mokslų daktaro laipsnį, psichologijos magistro kvalifikaciją Vytauto Didžiojo universitete bei studijavęs praktinę filosofiją. Jo akademinis pagrindas taip pat apima teatro (vaidybos ir režisūros) studijas, kurios prisideda prie kūrybiško ir inovatyvaus požiūrio į ugdymo procesų modeliavimą.

+370 60172101
lagtomas@gmail.com

POSTKLASIKINĖS EDUKOLOGIJOS MODELIAVIMAS: EDUKOLOGINIŲ SISTEMŲ TEORINĖ IR EMPIRINĖ ANALIZĖ